

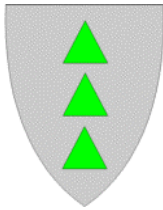
Namsskogan kommune

Lierne kommune

Røyrvik kommune

Grong kommune

Høylandet kommune

Snåsa kommune

HANDLINGSPLAN

MOT VOLD I NÆRE RELASJONER

FOR

KOMMUNENE I INDRE NAMDAL

2015-2018

**I Indre Namdal vil vi ha null-
toleranse mot vold !**

Vedtatt i Snåsa kommunestyre i sak 54/15 den 25.06.15. (15/1262)

1. Innhold/disposisjon:

Innhold

1. Innledning.....	3
1.1 Hva er Vold i Nære relasjoner?	4
1.2 Sørsamisk perspektiv:.....	5
1.3 Innvandrers- og flyktningeperspektiv:.....	6
1.4 Oppdragsgiver/mandat:	6
1.5 Metodikk:.....	6
1.6 Kobling til andre kommunale/interkommunale planer:.....	6
1.7 Folkehelse.....	7
1.8 Evaluering av plan og tiltak	7
1.9 Erfaringer fra kommunene og lensmannsdistriktenes/politiet etter en 4 års- planperiode - 2011-2014:	7
2 Kunnskapsgrunnlaget	8
2.1 Status/situasjonsbeskrivelse.....	10
2.1.1 Vold i barns oppvekstmiljø:	10
2.1.2 Mobbing:.....	10
2.1.3 Rusrelatert vold:	11
2.1.4 Vold i institusjoner:.....	11
2.1.5 Vold i samfunnsperspektiv:	11
3. Kompetanse og samarbeid	12
3.1 Tjenestetilbud og kompetanse:.....	12
3.2 Risikovurderingsverktøyet SARA (Spousal Assault Risk Assessment)	12
3.3 Samhandling/samarbeid	13
4. Mål - Et liv uten vold.....	13
Visjon:.....	13
Hovedmål:.....	13
5. Tiltaksplan 2015-2018.....	14

1. Innledning

Regjeringen har med sin handlingsplan »Et liv uten vold – Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2014 – 2017», satt fokus på vold i nære relasjoner.

Målsetting: Et liv uten vold -

- **Mer kunnskap**
- **Bistå den voldsutsatte**
- **Mer forebygging**

I planen sies det at ” *vi kan ikke akseptere vold, heller ikke den som foregår i det private rom. Det er et offentlig ansvar å bidra til å forebygge og hindre vold i alle grupper av befolkningen*” Justis- og politidepartementet har pålagt alle kommuner å utarbeide handlingsplan mot vold i nære relasjoner og har utgitt en veileder som hjelp til kommunene.

Vold i nære relasjoner er ennå et tabubelagt tema. Vold og overgrep i hjemmet bryter med bilde vi har av hjemmet som et sted for nærhet og omsorg, der medlemmene skal finne trygghet. En antar at forholdene i Indre Namdal hverken er bedre eller verre enn i andre kommuneregioner. Derfor må en regne med at vold i nære relasjoner er et stort skjult problem også i våre kommuner.

Erfaringen både fra Krise- og incestsenteret og politiet er at rus ofte er en medvirkende årsak i voldsutøvelsen. Personer som lever med vold får sin livskvalitet sterkt redusert.

Voldsutsatte blir oftere syke, har liten selvfølelse og mister gradvis kontrollen over eget liv. Tidligere hadde barn som var vitne til vold status som ”vitne til vold”. Dette er nå endret i lovverket og disse barna har status som ”offer for vold”. Dette anerkjenner at det å være vitne til vold er like skadelig som å bli direkte utsatt for voldsutøvelse.

Plikten til å melde overgrep til politiet er nedfelt i Forvaltningsloven § 13 B-6. Men særlovgivningene forsterker de ulike faggruppers ansvar. I helsepersonell loven kap 6 beskrives opplysningsplikten både til politi og barnevern. Opplæringsloven presiserer også bl.a. opplysningsplikten til barnevernet.

Handlingsplanen er skrevet med barn, unge, voksne og eldre som målgrupper. Kvinner og menn er både offer og voldsutøver. I fare for å utelate grupper er bare hovedgrupper nevnt.

□ Barn er avhengig av voksne. Når deres tillits og trygghetspersoner begår overgrep, er barn helt avhengig av at andre voksne griper inn og utøver sin plikt til å melde fra. Fagpersoner i helsestasjon og skolehelsetjeneste, barnehager, skoler og SFO, fritidsklubber blir nøkkelpersoner.

□ Mennesker med nedsatt funksjonsevne, både fysisk og psykisk, finnes innen alle aldersgrupper. Disse gruppene er veldig sårbare hver på sin måte. Det kreves at ansatte i kommunale tjenester er spesielt oppmerksomme på disse gruppene.

□ Personer med minoritetsbakgrunn er også en risikogruppe. Ulike kulturer skal tilpasse seg hverandre, men norske lover gjelder alle.

□ Eldre er en spesielt utsatt og helt forsvarsløse når vold rammer dem. Som oftest er det nær familie som begår overgrep mot eldre.

Avhengighet, lojalitet og skam samt svekket fysisk og mental helse gjør at vern for eldre må settes tydelig på dagsorden.

Tiltakene mot vold i nære relasjoner vil i utgangspunktet være like for alle, men de må tilpasses ved iverksetting/gjennomføring. Det kan også bli nødvendige å opprette behovsprøvde tiltak spesielt for noen grupper. Gjennom handlingsplanen vil kommunen i Indre Namdal øke sin kompetanse og utvikle nødvendige tiltak. Innbyggere som er utsatt for vold i nære relasjoner skal bli møtt av kompetente ansatte som er trygge i sin fagutøvelse. De skal også bli fulgt opp gjennom nødvendige tiltak.

Når hensiktsmessige tiltak utvikles for å hjelpe personer som utsettes for vold i nære relasjoner, må det også være fokus på forebyggende arbeid. I tillegg til kompetente og trygge ansatte er gode oppvekstmiljøer for barn og ungdom viktig. Barnehager, skoler og på fritidsarenaene er viktige arenaer for forebyggende arbeid. Det forebyggende arbeidet må være godt forankret.

Samarbeidsparter

Det er mange eksterne samarbeidsparter som er viktige for kommunen i arbeidet mot vold i nære relasjoner. Disse er ikke omtalt i planen.

Politi, krise- overgrep- og incestsentret har både definert ansvar og arbeidsoppgaver ved vold i nære relasjoner som de skal utøve. Det gjør at de er meget sentrale samarbeidsparter for kommunen.

1.1 Hva er Vold i Nære relasjoner?

Definisjon:

Vold er enhver handling rettet mot en annen person som gjennom at denne handlingen skader, skremmer, smerter, eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje, eller slutter å gjøre noe den vil (Per Isdal - "Meningen med volden")

Vold i nære relasjoner omfatter vold mellom familiemedlemmer eller andre som har et avhengighetsforhold til hverandre. Det er ofte vold som gjentar seg mellom de samme personene.

Det finnes mange typer vold/overgrep:

- Fysisk (slag, spark, lugging, holde fast)
- Psykisk/emosjonell (bruk av psykisk makt bl.a. si stygge ord, kalle stygge ting, kontrollere, isolere, true)
- Latent vold (virker i kraft av mulighet til vold)
- Seksuell (voldtekt og andre seksuelle overgrep, tvinge noen til sex)
- Materiell (kaste ting, knuse ting, ødelegge noe som betyr mye for deg)
- Økonomisk (ta pengene dine, ikke gi deg egne penger, tvinge deg til å skrive under på økonomiske papirer som du ikke forstår innholdet av)
- Tvangsekteskap (å true/tvinge noen til å gifte seg mot sin vilje)
- Kjønnsslemlestelse (omskjæring av kvinnelige kjønnsorganer)
- Menneskehandel (handel med kvinner, menn og barn)

Sentral lovgivning

De senere år har vold i nære relasjoner blitt viet stadig økende oppmerksomhet. Gjennom forskning har vi fått stadig mer kunnskap om voldens skadevirkninger både i forhold til enkeltindivid og samfunn. Lovendringer har bidratt til et skjerpet synt på straff. I dag blir bruk av vold i nære relasjoner ansett som en alvorlig kriminell handling som medfører straff etter straffeloven paragraf 219.

Samtidig har barns sivile, politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter blitt styrket gjennom blant annet inkorporering av FNs barnekonvensjon i norsk lov (oktober 2003). Med dette følger en forpliktelse til å oppfylle alle konvensjonens krav. I følge konvensjonen har alle barn rett til å vokse opp i et hjem fritt for vold og overgrep.

I Norge har det over tid pågått en holdningsendring i synet på vold og særlig på bruk av vold som ledd i barneoppdragelsen. I samme periode har andelen i befolkningen med annen etnisk og kulturell bakgrunn, både fra vestlig og ikke-vestlig land, vært i kraftig vekst. For mange av disse familiene er det en til dels svært utfordrende

prosess å tilpasse seg en ny kultur som kan være vesentlig forskjellig fra sin egen oppvekst og erfaringsbakgrunn. Kommunens tjenester må ha god kunnskap om de særlige utfordringene som følger med å komme fra en annen kulturell bakgrunn, og utvise sensitivitet i møte med enkeltpersoner og familier.

Straffelovens § 219:

Den som ved å true, tvinge, begrense bevegelsesfriheten til, utøve vold mot eller på annen måte krenke, grovt eller gjentatt mishandler

- a) sin tidligere eller nåværende ektefelle eller samboer,*
- b) sin eller tidligere eller nåværende ektefelles eller samboers slektning i rett nedstigende linje,*
- c) sin slektning i rett oppstigende linje,*
- d) noen i sin husstand, eller*
- e) noen i sin omsorg, straffes med fengsel inntil 4 år.*

Dersom mishandlingen er grov eller fornærmede som følge av handlingen dør eller får betydelig skade på legeme eller helse, er straffen fengsel inntil 6 år.

FNs barnekonvensjon artikkel 19:

1. Partene skal treffe alle egnede lovgivningsmessige, administrative, sosiale og opplæringsmessige tiltak for å beskytte barnet mot alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbruk, vanskjøtsel eller forsømmelig behandling, mishandling eller utnyttning, herunder seksuelt misbruk, mens en eller begge foreldre, verge(r) eller eventuell annen person har omsorgen for barnet.

2. Slike beskyttelsestiltak bør omfatte effektive prosedyrer for utforming av sosiale programmer som yter nødvendig støtte til barnet og til dem som har omsorgen for barnet, samt andre former for forebygging, påpeking, rapportering, viderehenvisning, undersøkelse, behandling og oppfølging av tilfeller av barnemishandling som tidligere beskrevet og, om nødvendig, for rettslig oppfølging.

1.2 Sørsamisk perspektiv:

I St.meld. nr. 28 (2007-2008) *Samepolitikken* uttrykkes behovet for samisk språk og kultur i tjenestetilbudet til den samiske befolkningen. Dette vil også inkludere tjenestetilbudet for voldsutsatte med samisk bakgrunn.

Det er bosatt en god del samer, fortrinnsvis sørsamer i de 6 kommunene i Indre Namdal. Det er viktig i alle planverk å ha dette perspektivet med. I denne planen er det ikke tatt initiativ til å se nærmere på evt. utfordringer.

Vi er nå gjort kjent med en fersk forskningsstudie gjort ved Universitetet i Tromsø i samarbeid med Samisk nasjonalt kompetansesenter-psykisk helsevern og rus (SANKS). FORSKER: Astrid Eriksen, publisert i mai- 2015.

For første gang er det dokumentert større forekomst av vold og seksuelle overgrep i den samiske befolkningen enn hos øvrige nordmenn.

Høyst er tallene blant samiske kvinner, viser **studien**, som foreløpig er nettpublisert i tidsskriftet **Scandinavian Journal of Public Health**.

Her er litt om forskningsstudien i en link til VG sin artikkel den 22.05.15.

<http://www.vg.no/nyheter/innenriks/vitenskap-og-forskning/ny-forskning-samiske-kvinner-mer-utsatt-for-seksuell-vold/a/23455706/>

Så langt har vi ikke oversikt over hvordan det tenkes å arbeide videre med disse funnene, men kommunene i Indre Namdal er innstilt på å samarbeide med SANKS og evt. andre institusjoner som skal se nærmere på dette for å kunne bidra i arbeidet.

Det planlegges et seminar på Snåsa i samarbeid med SANKS den 29.09.15 der forsker Astrid Eriksen skal presentere forskningsstudien.

I forhold til tiltak vil kommunene komme tilbake til dette ved en senere revidering av plan.

1.3 Innvandrers- og flyktningeperspektiv:

De fleste kommunene i Indre Namdal bosetter etter hvert innvandrere og flyktninger. Vold i nære relasjoner må innarbeides som et tema i undervisning til disse gruppene gjennom introduksjonsprogrammet. Dette er et av flere områder vedr. samfunnskunnskap vi kan samarbeide med nabokommuner om.

1.4 Oppdragsgiver/mandat:

Helse og sosialledernetverket fikk i 2010 mandat fra rådmannsgruppen i Indre Namdal til å utarbeide en Handlingsplan mot vold i nære relasjoner i IN 2011-2014 for de seks kommunene i IN. Handlingsplan mot vold i nære relasjoner i IN 2011-2014 ble vedtatt i 2011. Helse og sosialledernetverket i Indre Namdal har oppnevnt følgende personer til å ivareta revisjon av plan og få på plass Handlingsplan mot vold i nære relasjoner i IN 2015-2018 i løpet av 2014.

Snåsa kommune:	Ester Brønstad
Røyrvik kommune:	Anna-Siv Skogmo Blomdahl
Namsskogan kommune:	Ivar Kvalø
Lierne kommune:	Monica Totland
Høylandet kommune:	Reidun Bach Lona
Grong kommune:	Else Lindseth
Lensmannsdistriktene i Indre Namdal:	Birger Håpnes, Arnstein Wagnhild og Vidar Sunde

1.5 Metodikk:

Det er tatt utgangspunkt i Handlingsplan mot vold i nære relasjoner for de seks kommunene i IN 2011-2014.

I tillegg ligger «Et liv uten vold» Handlingsplan fra Justis- og beredskapsdepartementet mot vold i nære relasjoner 2014 – 2017, og Veileder – hjelp ved vold i nære relasjoner – «Våge å se, våge å spørre, tørre og handle» til grunn.

Dialog med og innspill fra lensmannskontorene i IN har vært sentralt i planprosessen.

1.6 Kobling til andre kommunale/interkommunale planer:

Planen sees i relasjon til andre planer i kommunene.

Planen må også sees i relasjon til samhandlingsreformen og øvrige helselovgivning.

Indre Namdal har en felles Rusplan som er vedtatt i 2014. Rus kan ofte være et element der det er vold i nære relasjoner.

Planen er forankret i bl.a. følgende styringsdokumenter:

- Kommuneplanenes samfunnsdel
- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester (01.01.12)
- Lov om folkehelsearbeid (01.01.12)
- **St. melding nr. 15** Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner (2012–2013)
- Lov om kommunale krisesentertilbud (2010)

- «Et liv uten vold» Handlingsplan fra Justis- og beredskapsdepartementet mot vold i nære relasjoner 2014 – 2017,
- Veileder – hjelp ved vold i nære relasjoner – «Våge å se, våge å spørre, tørre og handle» til grunn.

1.7 Folkehelse

Viser til Folkehelseloven § 3 b)

Folkehelsearbeid defineres som samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen.

Vold i nære relasjoner er et samfunnsproblem, mange rammes også utover de som direkte er offer i situasjonen. Folkehelsearbeid er her et forebyggende arbeid i alle sektorer for å hindre voldsutøvelser. Økt kunnskap blant annet gjennom kompetanseheving i hjelpeapparatet, men også som tema i skoleverket. Helsepersonell, politi og ansatte i skole og barnehage - alle som er i direkte kontakt med voldsutsatte, er i en viktig rolle for å avdekke vold.

1.8 Evaluering av plan og tiltak

Planen forankres gjennom politisk vedtak i kommunestyret i alle IN kommunene. Planen er utarbeidet for en fireårsperiode. Det foretas rulling etter fire år – i 2018. Det er den kommunen som til enhver tid har koordineringsansvaret for regionsamarbeidet som tillegges ansvar for rulling av planen.

1.9 Erfaringer fra kommunene og lensmannsdistriktenes/politiet etter en 4 års- planperiode - 2011-2014:

Lensmannsdistrikt/politi:

Lokale handlingsplaner gjør oss mer bevisst på at problemet også eksisterer i de små kommunene. Den er et dokument som skaper felles tenkning og bevissthet på tvers av etater på lokalt nivå, samtidig som den får oss til å se hva slags selvstendig ansvar hver enkelt etat/kommune har. Det er viktig at det parallelt med de overordnede planer blir utarbeidet lokale planer som kan brukes ut blant kommunenes befolkning. Det vil skape en bedre forståelse og tilhørighet til planverket, og det er et inntrykk at disse planene er mer konkret og lettlest og ikke blir for omfattende.

Det har vært en gradvis utvikling innen politietaten med fokus på vold i nære relasjoner, og i løpet av planperioden har vi blitt flinkere til å ta tak i disse sakene. Vi er fortsatt ikke flinke nok, men en handlingsplan vil fremover være et viktig bidrag til at ledelsen og etterforskerne i politietaten føler et større ansvar for måloppnåelsen når planverket er lokalt forankret.

Evaluering/erfaringer fra de 6 kommunene i planperioden 2011-2014.

- Handlingsplanperioden mot vold i nære relasjoner har helt klart satt fokus på vold på en annen måte enn tidligere. Rus- og kriminalitetsforebyggende koordinator i Indre Namdal som var tilsatt i en 2 års periode fra 01.02.12-01.02.14. har i stor grad bidratt

til dette. Kommunene erfarer at det er vanskelig å holde fokus på dette lokalt og uten noen som koordinerer arbeidet.

- *Tiltaksforum barn/unge/arbeidslunsj eller tilsvarende gjennomføres i hver kommune jevnlig.*
I tillegg til fagfeltene, er det ønskelig at også politi, ungdomsrepresentanter, ordfører, rådmann og andre (litt ulikt fra kommune til kommune) deltar på dette møtet.
- *Delt ut brosjyrer som har blitt laget om vold i nære relasjoner.*
- *Deltatt på fagdager (rus og vold) som har vært på temaet.*
- *Deltatt på rusnettverket i Indre Namdal, som har kommet i gang igjen.*
- *Helsesøster og jordmor har innført spørsmål om vold i nære relasjoner i samtaler på helsestasjon for alle.*
- *Mer fokus på teamet i Helse- og omsorgsetaten i samtale med pasienter-*
- *Økt fokus på temaet vold i nære relasjoner gjennom TI Kvello (Tidlig intervensjon i barnehagen/flere faggrupper) Skjemaet heter Samtalegrunnlag til foreldresamtaler i IN, barnehage og helsestasjon*
- *Distribusjon av brosjyren »Det skjer også der du bor» om vold i nære relasjoner.*
- *Informasjon om vold i nære relasjoner til ulike organisasjoner, politikere, enheter, avdelinger.*
- *Tiltakskort for hvordan vi håndterer vold i nære relasjoner i den enkelte kommune/tjeneste er utarbeidet.*

Rus- og kriminalitetsforebyggende koordinator i Indre Namdal som var tilsatt i en 2 års periode fra 01.02.12-01.02.14. har i stor grad bidratt til dette. Kommunene erfarer at det er vanskelig å holde fokus på dette lokalt og uten noen som koordinerer arbeidet.

2 Kunnskapsgrunnlaget

Vold

er alle handlinger rettet mot en annen person, som gjennom denne handlingen skader, skremmer, krenker, får den andre personen til å gjøre noe mot sin vilje, eller slutter å gjøre noe en vil.

Vold i nære relasjoner har et betydelig omfang og er et alvorlig samfunns- og folkehelseproblem. Vold i nære relasjoner skaper utrygghet, kan medføre helseskader og tap av velferd og begrenser den enkeltes livsutfoldelse og mulighet for aktiv samfunnsdeltakelse. Vold i nære relasjoner er straffbare handlinger i strid med norsk lov og grunnleggende menneskerettigheter.

Nære relasjoner: Inkluderer nåværende eller tidligere ektefelle/samboer/kjæreste, barn, søsken, biologiske-/adoptiv- eller foster foreldre, ste-relasjon, pasient, medpasient, hjelper, venn mv.

Vold mot personer i nære relasjoner kan bl.a. være:

- Kjærestevold
- Partnervold
- Vold mot eldre
- Vold mot mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Vold mot barn
- Vold mot ansatte
- Vold mot medpasienter
- Barn som vitne til vold
- Tvangsgifte
- Kjønnsmolekyl
- Menneskehandel
- Voldtekt
- Annen vold

Voldtekt

FRA NKVTS-RAPPORT 1/2014

•Forekomsten av voldtekt noen gang i løpet av livet var 9,4 % hos kvinner og 1,1 % hos menn.

•Halvparten (49 %) av kvinnene som rapporterte voldtekt hadde opplevd voldtekt før fylte 18 år

Konklusjoner FRA NKVTS-RAPPORT 1/2014

- Alvorlig fysisk vold og grove seksuelle overgrep rammer en betydelig del av befolkningen i Norge, og starter for mange i tidlig barnealder.
- Kvinner er langt mer utsatt for seksuelle overgrep enn menn. Kvinner har også en større totalbelastning av vold og overgrep. Det er nesten utelukkende menn som utøver seksuelle overgrep.
- Barn opplever ofte flere typer overgrep.
- Personer som var utsatt for fysisk vold eller seksuelle overgrep i barndommen er i mye større grad utsatt for vold og overgrep også som voksen.

FRA NKVTS-RAPPORT 1/2014

Like mange menn (5,1 %) som kvinner (4,9 %) hadde opplevd alvorlig fysisk vold fra foresatte i barndommen (slått med knyttneve, sparket, banket opp).

Noen flere jenter (15,4 %) enn gutter (11,2 %) opplevde psykologisk vold fra foresatte i barndommen.

Like mange gutter (10,0 %) som jenter (9,9 %) opplevde fysisk vold mellom foreldrene i barndommen.

Fysisk vold fra foresatte forekom oftest første gang i barnehage- eller

småskolealder.

- Det var indikasjoner på at det har vært en reduksjon over tid av vold mot barn. Det var ingen indikasjoner på reduksjon av voldtekt av unge kvinner.
- Alvorlig vold og grove seksuelle overgrep varierer med sosioøkonomiske skillelinjer.
- Alvorlig vold og grove seksuelle overgrep henger sammen med psykiske helseproblemer og kan anses som et folkehelseproblem. Særlig gjelder dette for kvinners helse, fordi kvinner utsettes for flere typer volds- og overgrepshendelser enn menn.
- Særlig voldtekt, men også vold, er fremdeles skjult. Det innebærer at få oppsøker helsetjenester, få anmelder forholdene, og en del forteller aldri til noen andre hva de har vært utsatt for.

2.1 Status/situasjonsbeskrivelse

Vold i nære relasjoner innebærer alt fra enkelthendelser til langvarig omfattende mishandling. Den rammer barn, kvinner og menn i alle aldre og både kvinner og menn kan være voldsutøvere. Kvinner er i større grad enn menn utsatt for den mest alvorlige volden. Det dreier seg ofte om vedvarende bruk av psykisk og/eller fysisk vold som inngår i et omfattende makt- og kontrollregime. Det er derfor viktig å ha fokus på menns vold mot kvinner.

Vold i nære relasjoner:

- Har ingen aldersgrense
- Innebærer krenkelse på mange plan
- Rammer hardt og har alvorlige følger for den/de som opplever den
- Rammer barn direkte eller gjøre barn til uskyldig tredjepart

2.1.1 Vold i barns oppvekstmiljø:

Vi har etter hvert fått mye kunnskap om skadevirkningene barn får av å oppleve vold i hjemmet. Norge har knyttet seg til FNs barnekonvensjon og er forpliktet til å beskytte barn mot alle former for vold. Arbeidet med å beskytte barn mot vold og overgrep skal ha høy prioritet.

2.1.2 Mobbing:

Mobbing er et fenomen som skjer i alle samfunnslag og aldersgrupper og på ulike arenaer.

Barn som opplever stadige/systematisk fysiske eller psykiske krenkelser i sitt nærmiljø (hjem, barnehage/skole fritid) er utsatt for vold /mobbing. **Mobbing** anses å være den form for vold som har størst omfang. Mobbingen kan framstå som både fysisk og psykisk vold og kan ha svært alvorlige konsekvenser for den som blir rammet. Mobbing kan skje både direkte (synlig) og mer skjult, gjennom mobil og datanett. Planen ønsker å ha fokus på bekjempelse av alle typer mobbing.

Kommunene i Indre Namdal undertegnet et manifest mot mobbing i 2011. og ble fornyet høsten 2013. Manifest mot mobbing er et forpliktende samarbeid mellom regjeringen, Foreldreutvalget for grunnopplæringen, Utdanningsforbundet, KS,

Fagforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk skolelederforbund. Partene vil årlig sette fokus på bestemte områder som er sentrale i arbeidet mot mobbing.

2.1.3 Rusrelatert vold:

Rusrelatert vold er et eget begrep, men er like uakseptabelt som annen vold. Det er grunn til å være ekstra observant på at vold kan være en del av miljøet der rusmidler er i omløp. Volden kan være særlig hard og brutal når voldsutøver er påvirket av rus.

2.1.4 Vold i institusjoner:

Vold fra medpasienter ved institusjoner har den senere tid fått fokus gjennom at det er avdekket flere alvorlige voldsepisoder der medpasienter blir utsatt.

Andre aktuelle temaområder knyttet til dette er vold mot pasienter/brukere fra ansatte og vold mot ansatte fra pasienter/brukere. Pleie og omsorgstjenestene kan ofte være et område der tjenestene utføres alene av en ansatt opp mot en pasient/bruker og er derfor sårbare situasjoner.

Det er grunn til å ta disse områdene inn som et spesielt tema i planen.

2.1.5 Vold i samfunnsperspektiv:

Vold i nære relasjoner er et alvorlig samfunnsproblem. Nyere forskning viser at slik vold er et sammensatt fenomen og spenner fra enkelthendelser til langvarig og omfattende mishandling. Denne type vold er svært underkommunisert og av den grunn vanskelig å identifisere. Det er imidlertid viktig å bekjentgjøre avvergingsplikten som er hjemlet i straffeloven § 139 som innebærer at alle har en plikt til å avverge straffbare handlinger.

Dette gjør det vanskelig å si noe om omfanget både på IN nivå og i den enkelte kommune, det er derfor vanskelig å være konkret på mål og resultat. Denne planen vil av den grunn først og fremst ha som formål å :

- a. Gjøre vold i nære relasjoner mer synlig gjennom å sett temaet på dagsordenen både politisk, i barnehager og skoler (grunnskole og videregående skoler), helsestasjon, legetjenesten, NAV, hjemmetjenesten, institusjoner, tjeneste for psykisk helse og rus, fysio- og ergoterapitjeneste, folkehelse- og frisklivstilbudet, tjeneste for mennesker med nedsatt funksjonsevne, tannhelsetjeneste og andre private aktører gjennom kontakten med innbyggerne.
- b. Forebygge gjennom holdningsskapende arbeid – viktig å få temaet ”innbakt” i skoler/barnehager gjennom lokale læreplaner.
- c. Styrke kunnskap, kompetanse og samarbeid i hjelpeapparatet
- d. Ofre for vold i nære relasjoner skal sikres nødvendig bistand og beskyttelse
- e. Voldsspiralen skal brytes gjennom å styrke tilbudet til voldsutøveren.
- f. Vi må prøve å bryte **Voldsarven** gjennom forebygging, kompetanseheving og mot til å ta det opp i møter med brukere av tjenesteapparatet i kommunene.

Det foreligger noen voldsmålinger. Eks. tallene som viser antall henvendelser til hjelpeapparatet om vold i nære relasjoner i løpet av en uke i september 2012 som viser at det i Nord- Trøndelag rammer 3,5 % av befolkningen, til sammenligning 13.5 % i Oslo 1.0 i Sogn og Fjordane. Dette viser store variasjoner fra fylke til fylke.

En må gå ut fra at kommunene i IN har samme utfordringer som andre kommuner.

Statistikk Indre Namdal - Familievoldssaker

År	Antall
2010	3
2011	1
2012	5
2013	7
2014	6

I denne statistikken er alle kommuner i Indre Namdal representert.

3. Kompetanse og samarbeid

3.1 Tjenestetilbud og kompetanse:

Tjenestetilbudet i den enkelte kommune er bygd opp rundt den kompetanse som foreligger i IN (jfr. IN kompetanseplan) og en forståelse av at vi må tilegne oss ekstern kompetanse gjennom avtaler og samarbeid med eksterne aktører, som i 2. linjetjenesten og krisesenter for både kvinner/barn og menn og tilbud til voldsutøver.

3.2 Risikovurderingsverktøyet SARA (Spousal Assault Risk Assessment)

SARA(Spousal Assault Risk Assessment) et risikoverktøy som er tenkt innført/implementert av politiet i samarbeid med kommunene i løpet av 2015.

Det kom en veileder i oktober 2014 «Veileder Risikovurderingsverktøyet SARA "Det forebyggende sporet i partnervoldsaker"

- Forskningsbasert verktøy med opprinnelse fra Canada – en sjekkliste med empirisk gyldighet og relevans.
- Avdekker gjerningsmannsprofiler/sårbarhetsfaktorer hvor kombinasjonen av ulike risikofaktorer peker ut de mest høyrisikoutsatte.
- Identifiserer samtidig relevante forebyggende **tiltak** både overfor voldsutøver og voldsutsatte.

3.3 Samhandling/samarbeid

Kommunale /interkommunale handlingsplaner er et verktøy som skal bidra til å gi ofre for vold i nære relasjoner et tilrettelagt tilbud. Gjennom å integreres i kommunens ordinære plan og styringssystem bidrar de til å sette temaet/innsatsområdet på dagsordenen samt at den samordner og tydeliggjør de ulike virksomheters bidrag og ansvarsområder. Sist, men ikke minst bidrar handlingsplanen på denne måten til å styrke kunnskapsgrunnlaget på et område der det er mangelfullt ved at det opprettes samarbeid mellom sektorer, faggrupper og forvaltningsnivåer

Denne planen er utarbeidet på IN nivå og det ligger til den enkelte kommune å integrere den i eget planverk.

4. Mål - Et liv uten vold

Visjon:

Alle har rett til å leve et liv i trygghet og sikkerhet

Hovedmål:

1. Forebygge vold i nære relasjoner.

Dette forplikter kommune til å satse på forebygging på et tidligst mulig tidspunkt. Bevisstgjøring og aktivering av kompetanse om status/situasjonsbilde i egen kommune.

2. Ofre for vold i nære relasjoner skal identifiseres og sikres nødvendig hjelp og beskyttelse.

Kunnskap og kompetanse i hjelpeapparatet både i forhold til voldsutsatte og voldsutøver skal styrkes.

3. System for samarbeid og samordning av arbeidet med vold i nære relasjoner i IN skal iverksettes og utvikles.

Inkludere arbeid mot vold i nære relasjoner i eksisterende tjenester og forum i fastere samarbeidsstrukturer på alle nivå.

5. Tiltaksplan 2015-2018

Tiltak	Tid	Kostnad	Ansvar
H1.1 Opplysnings/informasjonsbrosjyren : »Det skjer også der du bor» om vold i nære relasjoner oppdateres og distribueres på alle arenaer /fagområder/presse i alle IN kommunene – oversettes til sørsamisk	Vår 2015	Kr 20 000 +Egen-kompetanse	H/S-ledernettverket IN v/Røyrvik Kommune (Snåsa oppdaterer opplysninger Røyrvik tar ansvar for oversetting)
H1.2 Det avholdes seminar for alle skoler, barnehager, helse- og omsorgstjenester, barnevern, NAV, PPT o.a. i alle IN kommunene Tema: Fra tiltakskort/bekymringsmelding til evt. behandling i rettsapparatet. Invitere politiadvokat- hva gjøres i rettsapparatet, informasjon om hva enkeltindivid bør være forberedt på f.eks.- «muntlighetsprinsippet» i forbindelse med varslings/bekymringsmelding/anmeldelse Arbeidsgiver sitt ansvar ifht ansattes rettigheter ifbm. behandling i rettsapparatet	Vår 2016	Kr 30 000 + Egen-kompetanse	H/S ledernettverket i IN v/Grong Kommune ii samarbeid med politi-/lensmannsetat
H1.3 Innarbeide holdningsskapende og forebyggende informasjon i den daglige undervisning i grunnskole, videregående skole og voksenopplæring i lokal læreplan for den enkelte kommune	Hver vår i planperioden	Egen-kompetanse	Oppvekstansvarlig i samarbeid med de enkelte skolelederne.
H1.4 Sikre at tiltakskortene <i>for hvordan vi håndterer vold i nære relasjoner</i> er tatt i bruk i den enkelte kommune	Høst 2015	Egen-kompetanse	H/S ledernettverket i Indre Namdal v/ den enkelte kommune
H1.5 Antivoldsarbeid rapporteres fra oppvekst og helse- og	Iverksettes fra		Enhetsledere i den enkelte

omsorgstjenestene i den enkelte kommunes årsmelding.	Årsmelding for 2015		kommune
H2.1 Innføre en "sjekkliste" der temaet vold tas opp på arenaer (helsestasjon, svangerskapskontroller, legetjenesten, NAV, hjemmetjenesten, institusjoner, tjeneste for psykisk helse og rus, Fysio- og ergoterapitjeneste, folkehelse- og frisklivstilbudet, tjeneste for mennesker med nedsatt funksjonsevne, tannhelsetjeneste og andre private aktører) der tjenesteapparatet er involvert. Sikre informasjonsflyt i overganger mellom tjenestene	På plass i alle kommuner i løpet av 2017		H/S-ledernettverket IN
H2.2. Ofre for vold i nære relasjoner skal sikres nødvendig hjelp og beskyttelse.	Plutselig	Ivaretas av det ordinære hjelpeapparatet	Den enkelte kommune
H3.1 Kartlegging og rutinebeskrivelser av arbeid mot vold i nære relasjoner i eksisterende tjenester og forum på alle nivå.	Oppstart høst 2015	Egeninnsats	H/S-ledernettverket IN v/ Den enkelte kommune
H.3.2 Utpøving av Sikkerhetsplan for familien. Utarbeidelse av detaljert huskeliste/oversikt/selvhjelpsplan over hva en person/familie bør gjøre som egenhåndtering i en akutt situasjon	Ferdig 2017	Egeninnsats	H/S-ledernettverket IN v/ Den enkelte kommune